

De fleste av oss bor ved kysten, men mange steder er strandsonen lite tilgjengelig for allmennheten fordi den er nedbygd eller for bratt.

Status

Minst tilgjengelig strandsone langs Oslofjorden

Det er stor forskjell på hvor stor andel av strandsonen som er tilgjengelig rundt om i landet. Kommunene innerst i Oslofjorden er utsatt for stort press, og i Oslo var bare ca. 30 prosent av arealet tilgjengelig for allmennheten i 2022.

Arealer som er brattere enn 25 grader anses ikke som tilgjengelige.

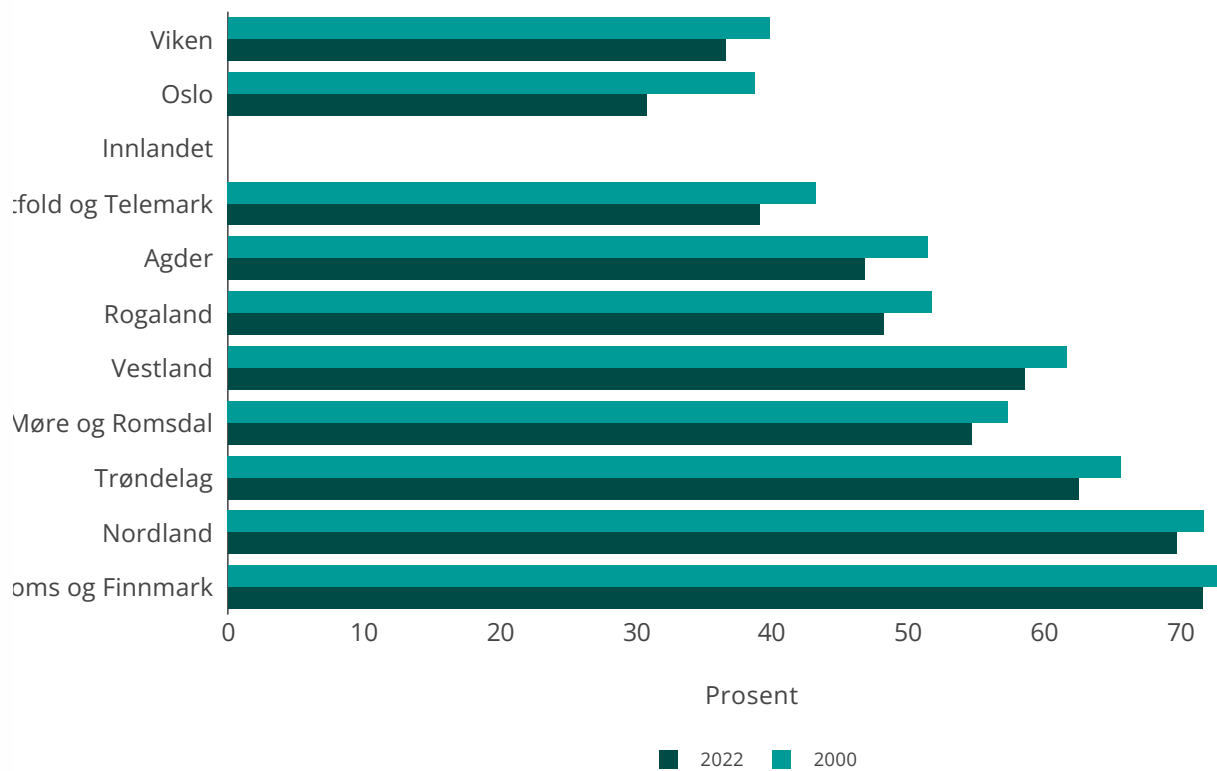
I og ved byer og tettsteder er det først og fremst bygninger, og arealet rundt disse, som er årsak til lite tilgjengelig strandsone.

Andel tilgjengelig strandsone 2022

[Graf](#) [Tabell](#)

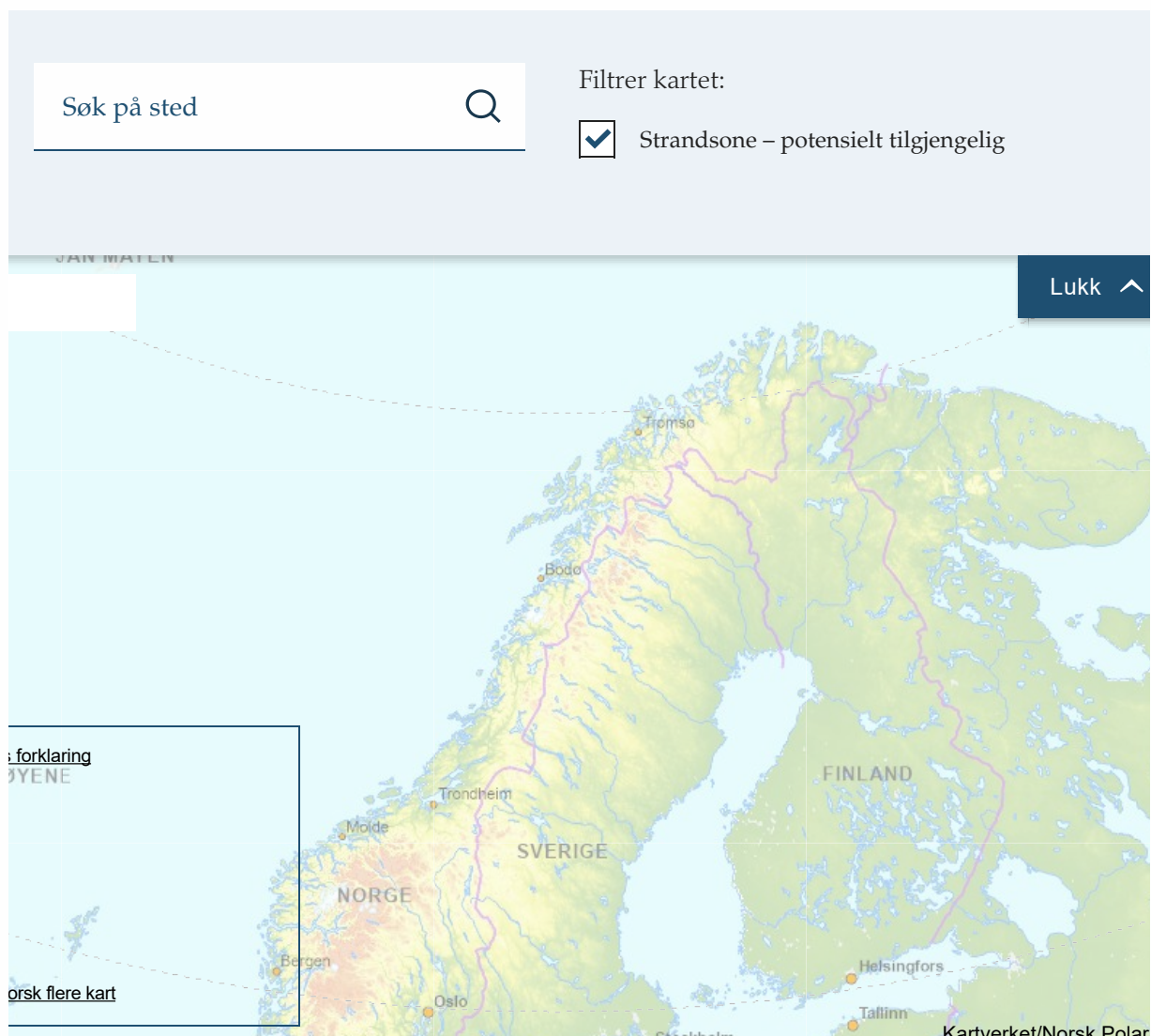

å skjermer vil grafen vil se bedre ut i liggende format.

Kilde : Statistisk Sentralbyrå (SSB)

[Om dataene](#)

viser potensielt tilgjengelig strandsone utenfor Lillesand, på Sørlandet. Jo brattere terreng, desto mørkere arge. Du kan zoomme i kartet og utforske nærmere, eller søke opp områder i andre deler av landet. Kart: Miljøst

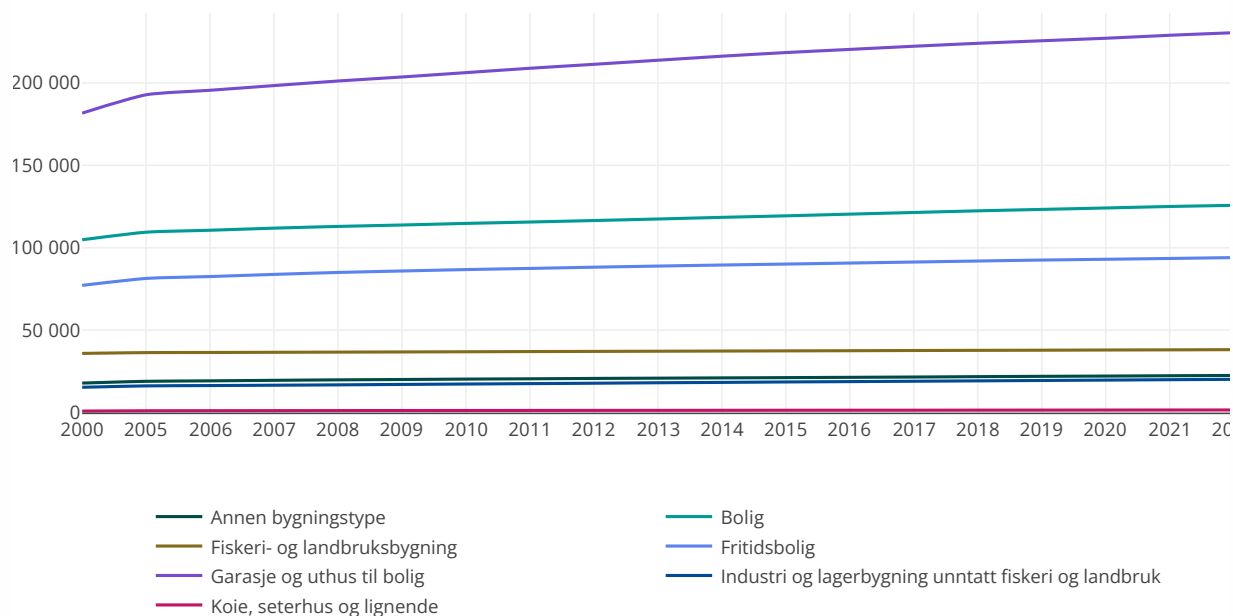
Påvirkning

Redusert byggeaktivitet på landsbasis

Det er en nedgang i antall bygninger som blir bygget i strandsonen, men strandsonen bygges fortsatt ned. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) har byggeaktiviteten i strandsonen gradvis avtatt siden 2006.

Grafen under viser antall bygninger i strandsonen langs kysten, fordelt på bygningstype.

Bygninger i strandsonen

[Graf](#)
[Tabell](#)

Kilde : Statistisk sentralbyrå (SSB)

[Om dataene](#)

Drivkrefter

Økt aktivitet og arealbehov

De fleste byer og tettsteder ligger langs kysten, der sjø møter land. Den økte konkurransen om disse arealene de siste 50–60 årene har gitt økt press på strandsonen. Befolkningsvekst og velstandsøkning har bidratt til både flere og større boliger og mer veibygging.

Moderne hytter og hytteliv krever også mer plass enn tidligere.

I tillegg har økt aktivitet innen reiseliv og annen næringsvirksomhet ført til større behov for arealer til for eksempel næringsbygg, transport og havneanlegg.

Friluftslivsopplevelser er viktige for folks livskvalitet. I mange områder er det nødvendig å sikre friluftslivsområder og

tilrettelegge kyststier for å gi folk tilgang til sjøen. Da kan det blant annet bli muligheter for bading, fiske og andre friluftslivsaktiviteter.

Mange liker også friluftslivsaktiviteter som kiting, surfing og padling som også har behov for arealer.

Konsekvenser

Mindre tilgang til strandsonen

Når store deler av strandsonen bygges ut, blir det mindre rom for friluftslivsaktiviteter, som for eksempel bading, soling og turgåing.

Enkelte områder er også utilgjengelige av andre årsaker, for eksempel fordi terrenget er for bratt, eller fordi det er oppdyrket eller påvirket av vei- og jernbaneutbygging.

Noen eiere av attraktiv utmark i strandsonen setter opp ulovlige stengsler, som for eksempel gjerder eller forbudsskilt. | Foto: Kim Abel, Naturarkivet.no

Natur og miljø bygges ned

Artsmangfoldet og dermed opplevelseskvalitetene for friluftsliv reduseres også med utbygging.

I kyst- og fjæresonen finnes det nærmere 500 truede arter, ifølge Artsdatabanken. De fleste er insekter eller småkryp som er særlig sårbare for endringer i arealbruken. Slike endringer omfatter alle typer utbygging, utfylling og omdisponering av arealer, og kan påvirke dyr og planter på en negativ måte.

I strandsonen fins spesielle plantesamfunn som blir ødelagt ved for eksempel utbygging eller oppdyrking. Tusengylde er en karplante som er knyttet til våre strandenger. | Foto: Sigve Reiso, Naturarkivet.no

Naturen i strandsonen kan i tillegg påvirkes negativt av forurensning, høsting og fremmede arter.

Tiltak

God planlegging er viktig

God arealplanlegging kan hindre uønsket bygging i strandsonen. Det krever kunnskap om hvilke verdier som finnes her, og vilje til å følge opp planene.

Et generelt byggeforbud i 100-metersbeltet langs kysten ble første gang innført i 1965. I den reviderte plan- og bygningsloven, som kom i 2009, ble regelverket enda strengere enn tidligere.

Lovdata: Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven bestemmer hvordan landets arealer skal brukes og reguleres. >

Hvis det skal bygges i strandsonen, må det skje etter en vedtatt plan eller unntaksvis etter dispensasjon fra kommunen (se plan- og bygningsloven).

I en arealplan kan kommunen velge formål, bestemmelser og retningslinjer som sikrer allmenn bruk og ferdsel til og langs stranda. Der kommunen velger å gi dispensasjon fra byggeforbudet, er det viktig å vedta vilkår som tar vare på strandsoneinteressene til allmenheten.

Planretningslinjer for strandsonen

I 2021 kom det statlige planretningslinjer for forvaltning av

strandsonen. Formålet er å tydeliggjøre nasjonal arealpolitikk og sikre nasjonale og regionale interesser i 100-metersbeltet langs sjøen. Strandsoneforvaltningen skal bidra til en bærekraftig utvikling i tråd med FNs bærekraftsmål.

Retningslinjene skal bidra til at det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser i strandsonen, og at unødvendig bygging langs sjøen unngås. De utdypes plan- og bygningsloven, og gir statlige føringer for kommunenes og fylkeskommunenes planlegging og saksbehandling.

Retningslinjene er strengest der utbyggingspresset er stort, og verneverdiene er høyest.

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2021) >

Målet med retningslinjene er å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging langs sjøen.

Sikring av de viktigste friluftslivsområdene

[Statlig sikring](#) er også et viktig virkemiddel for å ivareta strandsonen for friluftsliv. I særskilte pressområder og der det er behov for fysisk tilrettelegging av arealene til friluftsliv, er statlig sikring et verdifullt supplement til plan- og bygningsloven.

Eksterne lenker

- > [SSB: Byggeaktivitet i strandsonen](#)
Statistikk som omfatter arealbruk og byggeaktivitet i 100-metersbeltet langs kysten. Øyer med fastlandsforbindelse i form av bro eller bilferge er tatt med.
- > [SSB: Byggeaktivitet i strandsonen \(artikler\)](#)
Artikler om tilgjengelig strandsone langs kysten.

Sist oppdatert: 27.03.2023

Faglig ansvarlig: [Miljødirektoratet](#)
